

Per Terje Haaland

Kong Christian VI på Fed

Garden Fed i Fidjadalen ble fraflyttet omkring 1867. Da hadde det bodd folk her i hvert fall fra omkring år 1600. I dag, mer enn 150 år etter at folk forlot fjellgarden, kan vi fremdeles se hustuftene etter garden. Den lå på en liten høyde mellom et delt elveløp, om lag 450 moh.

Innimellom de nedraste steinene etter husveggen ligger minst fem støpejernsplater, restene av en ovn Fedfolket i sin tid fraktet opp hit. På den ene sideplaten i ovnen synes fremdeles portrettet av en person som umiddelbart forbindes med kongelige. Se bilde !

Jeg tok kontakt med Riksantikvaren som bekrefter at ovnsportrettet høyst sannsynlig tilhører kong Christian VI, felles norsk-dansk konge fra 1730 – 1746. Ut fra denne ene sideplaten (ca. 40 x 40 cm) kan en ikke si noe om ovnstype, men det har nok ikke vært av de største på denne tiden. Ovnen kan være laget ved Egeland jernverk i Gjerstad i Agder.

Det fortoner seg ganske utrolig at portrettet på ovnsplaten er så godt bevart etter så mange år ute i vær og vind. Ornamentikken rundt det kongelige portrettet er borte, men selve bildet er ganske tydelig.

Christian VI var sønn av kong Fredrik IV av Norge-Danmark. Da sistnevnte døde i 1730, overtok altså Christian tronen. En liten kuriositet må nevnes her: I 1988 ble det funnet en større støpejernsovnplate på Håland – også med et tydelige kongelig portrett. Det viste seg at dette var salig Fredrik IV - far til kong Christian VI ! Se artikkel publisert 8. september 2019 på Bjødna-Tores Venner.

Ble denne ovnen kjøpt ny av folket på Fed – eller ble den kanskje kjøpt brukt på et senere tidspunkt ? Det er selvsagt umulig å vite. Derfor kan vi heller ikke vite hvem som faktisk brakte ovnen til Fed – opp Snelldalen, opp til Mån, over Månvatnet, gjennom Huldrehaugane og videre inn til fjellgarden. - Fed lå øde noen år omkring 1740. Kanskje det var nyttilflyttede Ola Olsen Tjøhom fra Sirdal og kona Siri Håvarsdatter Molaug som investerte i en skikkelig ovn da de fikk bygslet garden i 1744 ? De ble boende på Fed i om lag 20 år og fikk seks barn.

Kilder:

Nygård-Nilssen, Arne: Norsk jernskulptur bd. 1, Oslo 1944

Mikkelson, Gudtorm: Gjesdal gards- og ættesoge, indre del, band 1, 1994.

Riksantikvaren